

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intéendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.
Egyes szám ára . . . . . 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni szíveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Szent István napján.

A regényes lovagkor idején költözött be a magyar nemzet utolsó hazájába, a melyet előbb talán századról-századra változtatni volt kénytelen, mert a szilaj természet sem őt, sem szomszédjait nem hagyta nyugodni sokáig egy földön: keletről nyugat felé nyomták egymást a tolongó néptömegek. Itt nyugaton azután szilaj erejükkel egyideig hódolásra bírták a békésebb, letelepedett, városalapító népet; de azután mikor azok kiismerték a hódító gyöngéit, akkor elpusztították a hatalmas idegen népet, a mely merészen a nyakukra ült.

Ez a sors várt volna a magyar nemzetre is, ha csak Álmosa és Árpádja lett volna, a ki az ígért földjére bevezette és nem született volna száz évvel később Istvánja, a ki nemzetét a műveltebb nyugat népeihez közelebb hozta, a ki a civilizáció fátylavívőinek sorába iktatta. Évvel azután megszűnt az ellentét európai és magyar között, a magyar is felcsapott ázsiai barbárból európai települővé, a kinek joga volt ezen a földön megmaradni és uralkodni.

Az ázsiai barbárságról mindinkább kezd kiderülni, hogy nem olyan szégyenleni való dolog Ázsiából származni, mert a történelem haladása arra a nyomra jutott, hogy a szumérok és más uralajtáji; tehát a magyarral rokon népek alkották a legrégebbi művelt államokat, a milyen a babyloni is volt az ősidőkben.

Hanem ez a rokonság nem biztosította volna a mi őseinket arról, hogy innen Európából ki ne üzzék őket az ellenük támadt nemzetek és országok, ha csak ők maguk lassanként észretérve, be nem látják, hogy itt más szellem, más világnezet uralkodik, az övéknél erősebb és hatalmasabb; jó lesz hát ahhoz alkalmazkodni.

Eleintén ez az alkalmazkodó, böles belátás volt az indító ok, a mi őseinket

csendesebbé, jámborabbá tette: később azután az igazabb meggyőződés vezette őket nemesebb indulatokra. Ennek az igazi meggyőződésnek a mindent magával ragadó áramlat erejét Szent István király adta meg, a ki a magyar nemzet előtt új eszmét: a kereszténységet saját korának eszményi magaslatára emelve, ideális világításban tudta bemutatni, úgyhogy annak a letelepülő magyarság többé ellent nem állhatott.

És épen ebben van Szent István nagysága. Nem könnyű dolog és nem mindenkinek sikerült, még ha király volt is; egy egész nemzetre, annak lelkére olyan hatást gyakorolni, hogy az az új tanítást majdnem ellenkezés nélkül elfogadja.

De az, a ki erre a magyar nemzetet megtanította, az király volt, nemesak azért, mert a koronát és a palástot a fejére tették, hanem egy fejjel kimagaslott nemzete tagjai közül az erényekben és a szeretetből végzett olyan munkákban, a miket ma „társadalmi működés“ neve alatt emlegetnek. Kár az új névért, sokszor csak fitogtatásra való, míg a régi név: a keresztény felebaráti szeretetet magában hordozta az önfeláldozó, ingyen alázatosság fogalmát is.

Hogy szent Istvánt szentnek mondassuk, ahhoz nem kellett volna okvetlenül a római egyház fejének ünnepélyes deklarációja. Szent lett volna ő az Isten kegyelméből nyert erényei és munkái fényében is: az már csak koronája volt az életében nyert köztiszteletnek, hogy az egyház feje is elismerte róla, a barbár magyar nemzet királyáról, hogy méltó azokhoz, a kik Krisztus és apostolainak hite szerint uralkodni fognak örökkön-örökké ott, a hol Krisztus uralkodik.

Sokan úgy képzelik el a szenteket, mint beteges, ványadt alakokat, a kik egy kuczkóban meghúzódva imamorzsolással és böjtöléssel töltik szánandó életüket. Pedig a dolog szent István vagy bármely apostoli lélek példáját alapul

véve, ellenkezőleg áll. Lehetnek ugyan olyan lelkek is, a kik az általános romlottság áramlatában gyöngeségük érzetében visszahúzódtak és remete módra őrizték meg szellemük vallásos tisztaságát; de ez csak kivétel, ez nem az utánzásra méltó és magával ragadó példa.

Az igazi apostoli, szentéletű emberek olyanok, mint István volt számtalan másokkal. Ezeket teljesen eltölti a hitnek és a hitből való életnek szent meggyőződése és ebben a benső, nemes meggyőződésben addig élesztik saját lelki tűzűket az imádság kohóján, ott is, a hol az emberek nem látják, csak maga a mennybéli Isten; míg azután az ő hitük munkává, szeretetté alakul át és átmegy az életbe. Az ilyen élő, égő, szeretettől lángoló hitnek, a mely egy emberben megtestesülve jár előttük; az emberek nem tudnak ellentállani. Befurakodik képzelmükbe, behat lelküknek legbelsejébe és észrevétlen összehasonlításokkal üldözi őket: miért nem vagyok én olyan önzetlen munkás, olyan szeretettel teljes, kedves lélek, mint amaz? Miért nincs bennem is az ő hite, a mely él, ég, lángol?

Az ilyen apostolok előtt meghódol és leteszi a fegyvert minden nemeslelkű ember.

A ki mint szent István, nagyur létére leszáll a trónusról és nem restelli a szegény együgyű népnek magyarázni a hit tanításait órák számára; a ki éjnek idején fölkel, hogy titkon alamizsnát adjon a szegénynek, a ki az országzász jó rendezésének nappali komoly gondjai után éj közepén fölkel, hogy ajtóbetéve imádjja az Istent és saját lelkének táplálására isteni erőt merítsen: az nem közönséges, mindennapi ember, hanem a meggyőződésből fakadó élő hitnek valódi példája, a kiről elhihetjük, hogy szent, vagyis feddhetetlen, tiszta, buzgó élete után látja az Istent színről-szinre.

Ha manapság is nem azon törnénk a fejünket, hogy az embereket hogyan old-

Órat-, : Ékszer-, : Kerékpárt-,
jót. szépet és olcsón

Valasz kay Rezső óra- és ékszer üzletében szerezhet be **RIMASZOMBATBAN.**

Megbízható óra- és ékszer-javító műhely! Óra javításokhoz 1 évi jótállás!

VÉSÉSEK karika gyűrűkbe és disztárgyakba **INGYEN!**

juk fel minden erkölcsi kötelektől? hogy engedjük szabadjára szép szavakkal a fékevesztett szenvedélyek nyomain? hanem inkább azon elmélkednénk, hogy mint szent István, minél több ember szívébe juttassuk el kényszerítés nélkül, élő példák meggyőző szemlélete alapján a hitnek és a nemes erénynek magvait: akkor lennének csak igazán hasznára ennek az árva magyar nemzetnek, akkor tenénk igazán nagygyá a lelki magaslatok utjain. △

A vízvezeték ügyében.

Augusztus hónap sokáig nevezetes lesz Rimaszombat város történetében. Ebben a hónapban dönt a város képviselőtestülete a vízvezeték és csatornázás szabályrendelete felett s a szabályrendelet kapcsán több súlyos és nehéz probléma fölött. Soha nem volt tehát utolsóbb 24 óra arra, hogy lakosságunk előtt tárgyalja le a sajtó mindazt, ami egyenesen az ő bőrre megy, ami zsebéből a bankók seregét fogja kihúzni s amely kérdés épen nem a tanács és közgyűlés belső ügye. Ha volt valaha kérdés és közügy, amely nem tisztán csak a város adminisztratív elemeit érdekelte, ugy ez az. Ennek a kérdésnek megoldását, akár-hogy sül is el a puska, Rimaszombat város minden egyes koponyája vakargatással fogja emlegetni. Nemesak a jelenben, de a jövőben is.

A helyi lapok már eddig is feszegették a vízvezeték kérdését, de a város titokzatos elzárkózása miatt alig van valaki, aki teljesen tisztában volna az adatokkal. Általában csak az ismeretes, hogy horribilis nagy költségekkel fog előállni a város vezetősége, és hogy e nagy költségeket a fogyasztással akarja teljes egészében fedeztetni. Ezek a nagy költségek a terv szerint végeredményében mind a fogyasztókra fognak hárulni. — Igaz ugyan, hogy elvileg a fogyasztást a háztulajdonos fizeti, de valóságban

csak akkor, ha a háziur maga is lakó. A nagyszámú bérlakások fogyasztását a bérlők fedezik, mert a háziurak a reájuk kivetett vízdíjakat többszörösen fogják felemelt lakbér formájában lakóiktól kivasalni. Az egész vizimű tehát végeredményében városunk legszegényebb elemeit, a fix fizetésű hivatalnok osztályt, azután a kezemunkájából élő kereskedő és iparos családokat fogja agyon terhelni.

Ez kétségkívül alapvető fontosságú hiba, de megérthető, ha tudjuk, hogy képviselőtestületünk tulnyomó részben háziurakból áll, amely elé tehát a város nem merészkedik — sohasem is merészkedett — érdekeiket sértő javaslatot terjeszteni. A vizimű és különösen a csatornázás első sorban a város egyetemességének az érdeke, az életmód higiénikus-sá tétele nem magánügy. Költségeiben a város egyetemességének a fizetett adókkal arányosan, progresszíve kellene részt vennie, és e helyett azt látjuk, hogy mint a kiszúrt hólyag, a teherviselés a legszegényebb fogyasztók szűk vállaira zsugorodik össze.

Nem volna ez baj, ha a költségek normálisak volnának. De a költségek horribilis nagyok. Az országban nincsen olyan város még egy, ahol egy-egy lélekre olyan nagy összeg esik, mint nálunk fog esni. Oka ennek többféle. Így péld. a város tájékozatlanságból erején túl belekeveredett a dologba, s nem volt eléggé előre látó a költségek nagyságát illetőleg. A földmivelésügyi minisztérium tervei csak százezrekben beszéltek. Zarka mérnök már egy milliót irányzott elő. Ma már több a kiadás egy millió háromszázezer koronánál és ezen felül igen tetemes többlet-költségek réme fenyeget. Ez idő szerint mintegy 90000 korona évenkénti költségre van kilátás — de lehet, hogy több is lesz. Normális költségek-e ezek egy 6000 lakosú városban? Bizonyára nem.

De e költségeknek előre nem látása nem egyedüli hibája a vezetőségnek. Emlekezhetünk reá, mikor a temetőpatak

tervei kerültek tárgyalás alá. A mérnökök által megállapított méreteket a *laikus vezetőség* kevésnek találta s nagyobb méreteket kívánt. Eredmény: majdnem száz-ezer korona többlet. Ugyanez volt az eset a főgyűjtő csatorna méretezésénél. Ki a teletés ezekért a költségekért? Azután a szakértők horribilis nagy díjazásokat kaptak s a teljesített munka, akár a terveknél, akár a vállalat ellenőrzését illetőleg, e díjakkal közel sem arányos. Azután az egész mű nagyon luxuriózus. Mintha csak azt a hölgyet látnók vásárlás közben az ékszeres boltban, aki, gondolván, hogy ugyis hitelbe vásárol, a legdrágább ékszert veszi meg. — Olyan helyek is kapnak vízvezeték és csatorna-rendszert, amelyet alig fognak használni akár egyikből, akár másból valamit s mely helyeknek kiépítése évek mulva lett volna csak időszerű.

No de a rekrimináció ma már hiába való dolog. A nagy költség meg van, és azt le nem veszi senki Rimaszombat város nyakából. Itt nem segít sem a bizalmatlanság feszegetése, sem a vagyoni felelősség felvetése a bajon. Meg van a kiadás, a képviselők megszavazták, meg kell fizetni. Punktum.

Hanem arról már igenis lehet és kell is beszélni, hogy mi módon lehet a költségeket a lakosság legkisebb megterhelésével szétosztani és mi módon lehetne a terheken könnyíteni; továbbá, hogy a vizimű és a csatornázás — ha már meg van — tényleg az egész városnak javára szolgáljon. S itt a szabályrendeletre is hozzá kell szólni.

Mondottuk, hogy a fogyasztásból — vízdíjak formájában — akarják kikeresni az évi 90000 koronát. Pótadó emelés szóba sem került. Már pedig a csatornázást nem lehet vízdíjakból fedeztetni, még kevésbé a temetőpatak kanalizálását. (Miért nem mindjárt a poltári vasutat és a ratkói vasut traszírozási költségeit is?) A vízdíjak a vízvezeték céljaira szolgáljanak, a többi munka költsége: a pazar tiszteletdíjak és a többi száz apróság fe-

medet, naiv becsületességedet, határtalan szívődségedet; — míg éltél: gonosz rászédéseiknek s cinikus tréfáiknak voltál állandó tárgya, kárhóztatták végzetes tettetted s napirendre tértek feletted.

Én pedig őrzöm emlékedet s nem hiszek öngyilkosságodban.

Nem kellett volna itthagynod kevés hű társadat, reményeinket, álmainkat; — emlékeidet s csapodár szívét annak az asszonynak. Oly erős voltál a kísértések között, mért hogy nem tudtad legyőzni tenszived édes-kinos háborgását, gyötrelmeit?

De nem zavarlak csendes álmaidban, sokat szenvedtél, küzdöttél, csalódtál, sokat dolgoztál — embertelettél; — szeretted: pihenj csendesen . . . De nem hiszem, amit az egész világ rólad mond.

*

Alacsony termetű, sápadt arcú, kissé pupos fiu volt. A természet mostoha volt külsejéhez. Annál nemesebb, tündöklőbb bensőt takart e rut, hitvány testalkat. Ha megszólalt csodálatos zengésű hangján, apró beesett szemei különös fényben égtek, arcának sápadtságát lángoló pirosság borítá el; a lélek, ez a titokzatos erő, óriássá magasztosítá fel e törpe pupos kis alakot, s repült vele, s velünk áhitatos hallgatókkal a szellem fönséges világában a hit, a tudás, a rajongó lelkesedés szárnyain a szférák honába merész szárnyalással, csillagok ragyogásától tündöklő uton a magasságos Istenség égi trónusáig.

TÁRCZA.

Tünődés.

A csillagoknak milliója,
Halvány sugárit szikrázva szórja.
S míg esendesen leborúl az este,
S édes álmod csókol a fáradt szemekre:
Sötét szárnyú lepke közelgését látom,
S messze elszáll, messze, a nyugtató álmom.

Mélázva indul a sápadt hold útjára,
Ezüstös fátyolt sző az alvó világra.
S hogy a lepke szárnya megérinti arczom,
Izzó, lázas fejem fáradtan lehajtom;
S a míg könnyű szárnyon perczek tűnnek, mennek;
Múlt idők emléki új életre kelnek.

Sugaras ég alatt lepkét fűz egy gyermek,
Rá a vadvirágok híva integetnek.
Himes szárnyú pillék mind követik sorba,
Incselkednek vele, híva balra, jobbra.
Szőke, fürtös haja leng, lobog utána . . .
A míg elérkezik az élet útjára.

Vadvirágos tájon fagyos szél süvölt át,
Csókja elhervasztá a mező virágát.
Madár nem dalol a zúzmarás ágon;
Dér virága csillog mindenik fűszálon.
Sebes röptű szárnyon hogy az évek szállnak . . .
Odahaza náluk gyászruhába járnak.

S csendben, észrevétlen hogy tűnnek az évek . . .
A sugaras mező oh mily szegénnyé lett.
Virág ha nyílik is, túske van mellette,
Ritka vendég már a himes szárnyú lepke.

S ha el is jut egy-egy a leány útjára,
Nem találunk reá a vidám pajtásza.

Odafenn az égen a csillagok ezre
Kialuvóban van. Lelkem elszáll messze.
Most a jövőt járja . . . A tövises úton,
Vad szakadékok közt, a kősziklás parton.
Egyetlenegy lepke se járja már erre;
Nem is élnek már itt, csak az emlékekbe!

Vatthay Ilona.

Tragédia.

— Közli: SPENCIUS. —

Azt mondják, öngyilkos lett. Nem hiszem. Lehetetlen.

Szegény barátom! hát így kellett neked kora véget érned?! Így semmisítéd meg kegyetlen kézzel azt a sok édes szép reményt, mit tehetségedhez, nagyratörő törekvéseidhez fűzött szeretteid vágya, hite, szeretete? Lásd, érdemes volt e hitvány golyóval kioltani ifju életedet, mikor a tuczat öngyilkosok sorsa lett osztályrészed a lapoknak eme felületen, a te emlékedet megcsufoló megemlékezésében.

*

Mint lapunknak írják, U. A. fiatal földbirtokos szerelmi bánatból angyonlötötte magát.

Nem igaz, nem szerelmi bánat vitt téged a sirba; a világ gonoszsága üldözött halálba, az emberek bánatmait a kegyetlen sors azzal szentesítvén, hogy nemes szívedet elérhetetlen vágygyal kinozta, üldözte mindhalálig.

Megkönyeztek, dicsőítették aczélszilárd jelle-

deztessék pótadóból. Hogy a közgyűlés nem fogja elfogadni? Meglehet, de a város vezetősége elhárítja magáról az ódiomot. Ha a pótadóemelést keresztülmegy, a vízdíj nem lesz magasabb mint más városokban. Nem is szabad, hogy magasabb legyen.

El kell hagyni a szabályrendelet természetellenes pénzpréselő intézkedéseit. Így péld. a vízmérő órák lehetetlen ötletét. A forrás naponként 1780 köbméter vizet szolgáltat s a 6000 lakosu, de mondjuk 10000 lakosu város a legpazarlóbb vízfogyasztás mellett legfeljebb 800—900 köbmétert fogyaszt naponként. A vízmérő óra tehát nyilvánvalóan pénzprés. És e tárgyban nem fogadható el az az okadatolás sem, hogy ez az intézkedés csak a messze jövőre szól, ha már nem lesz elég a mai vízmennyiség. Timeo Danaos... Ha egyszer belekerül a vízmérő óra a szabályrendeletbe, néhány éven belül felszerelteti a város az összes lakásokba. Maga az óradíj 12 korona egy évben, hát még a köbméterenként 30 fillérjével feljegyezgetett túlfogyasztás! Egy rókáról két bőr, — régi mese, mely úgy látszik, mindig aktuális marad.

A vízmérő órákkal kapcsolatosan átalányfogyasztást is akar a város szabályrendeletileg fixirozni. Hogy mennyi legyen ez az átalány, nem mondja meg. Mi megmondjuk: *ne legyen semmi*. A városnak nem kerül külön egy rézkrajczárjába sem, ha a publikum akár száz, akár ezer köbmétert használ el naponként. Tehát itt is értelmetlen minden megkötés. A vízművezető az, hogy mindenki fölös vízzel mozdithassa elő a higiéniát, a közegészségügyet, nem pedig az, hogy ijedtében és az ilyen lehetetlen korlátozásoktól való rettegetésében a mai minimális vízszükségletét is redukálja. Sok szó esett már a városban a vízmű terheiről, sokat is hallottunk felőle beszélni, de az bizonyos, hogy ezt az átalányrendszert és a vízmérő órák ötletét mindenki elítéli és a város polgársága e tervvel szemben határozottan tiltakozik.

Modern ember volt tetőtől-talpig és — hitt az Istenben.

Sokszor mondták: bizonyítsátok be nekem ti, kik a mily nagyképű komolysággal, ép oly frívól könnyelműen mondjátok magatokat ateistáknak, bizonyítsátok be, hogy nincs Isten! Ugy-e, a pusztán állításnál tovább nem tudtok menni? Azt mondom, ezredévek csodálatos eseményei közt egyetlen gondolat tartotta fenn a hányódó emberiséget a tudomány, művészet, iparkodás, haladás terén: — az Isten. Minden nemzet, minden egyes, ha időnként elfordult is a hittől, bűnbánólag, térdenszuszva közeledett újra hozzája, vagy semmivé lett. Hát mért ne „áltassam“ magamat inkább, — ha így tinektek jobban hangzik — e hit által, mikor minden lépésemnek erőt, munkámnak tartalmát, pihenésemnek igaz enyhületet ad e gondolat.

Ily filozófiával nem lehetél öngyilkos!

*

A kis pupos elvezetett bennünket Itália örök ege alá, mint az ős zarándok a szent sír csodáiról, úgy regélt ő nekünk a művészet örök alkotásairól, a nagymestereknek, az Istenség e kiválasztottainak idővel daczó munkáiról, majd a modern Babylonnak, Párisnak s a ködös Albionnak csodáit regélték, — azon a szívünket-lelkünket megkapó édes hangokon e csodálatos ember elfáradhatatlan ajkai.

Mert bejárta ő egyedül az egész világot. Soha-soha nem hivalkodott tenger ismereteivel, csak ha mások, üres szórakozni vágyásból meg-

A város középületeibe, a város parkjaiba való bevezetéseket külön kell elszámolni s ezek költségeitől a fogyasztó közönséget mentesíteni kell.

Foglalkoznia kell a városnak azzal is, hogy alig jövedelmező ingatlanait vagy legalább azokból annyit, a mennyit a vízvezeték kivételével, a munkálatok költsége kitesz, értékesítsen s ezzel paralizálja a terheket. Ennek az értékesítésnek ugyan tudjuk, nagy akadályai vannak; de az is bizonyos, hogy az akadályok átugratásában utóbb nagy gyakorlatra tett szert a város. Ha komolyan akarja, ez is sikerülni fog.

Mindent el kell követnie a városnak, hogy Rimaszombat magasabb lakbérosztályba soroztassék. Vajjon tett-e már ez irányban lépéseket? foglalkozott-e már ezzel a gondolattal? és tud-e ebben az irányban kielégítő és megnyugtató tényekre hivatkozni? A drágaság így is rendkívüli. Ha csak a terhek megállapításában nyilatkozik meg a város leleményessége és azok egyensúlyozására nem tud eszközöket nyújtani, úgy siralmas jövő vár az adófizető polgárságra.

A vállalat ugyancsak túllépte a munkálatok határidejét. A szerződésben, úgy tudjuk, minden túlhaladott napért poenale van kitöltve. Hajlandó-e a város ezen poenálét a vállalattal szemben megállapítani s azt a város javára levonásba hozni?

Ajánljuk ezeket a megjegyzéseinket mindazok figyelmébe, a kik még valamit tehetnek és segíthetnek, különösbbe az augusztusi közgyűlésen részt venni szándékozók figyelmébe.

Még néhány megjegyzést a szabályrendeletre!

Elismerjük annak az intézkedésnek helyességét, hogy a csekély értékű faházak nem kötelesek a vízvezeték bevezetésére, hanem közutakról elégíthetik ki igényeiket. De mi lesz az ilyen faházak udvarán lévő kutakkal és pöczegödrökkel? A terv szerint megmaradnak. Ez óriási nagy hiba. Az egész vízműnek semmi értelme, ha épen a piszok és a szegény-

tett utazásairól fecsegték, szólt néha közbe egy szerény helyreigazító megjegyzéssel. Ilyenkor hosszas kérésünkre engedve, beszélt aztán hosszabban, ihletett lével, arczából kikelve, elfáradhatatlanul, — minden mást feledtetve erről a szép világról, Istenről, a művészet, természet csodáiról, a miktől hirtelen megfosztá őt az a hitvány, ostoba — golyó...

A községben, hol függetlenül élt s gazdálkodott, engedve a közbizalomnak, vezérszerepet vállalt magára. S egy rövid év letorgása alatt ez az ideális, emberszerető lélek, világkerülő emberré lett. Beletekintett a mi társadalmunk s közéletünk titkaiba s undorral fordult el tőlük. Kérlelhetetlen igazsággal akarta a község ügyeit vezetni. A főkolompók visszaéléseit ridegen felfedezé, lerántván a leplet egy sereg népszerű hazafi üzérkedéseiről; s az eredmény az lett, hogy elhallgattatták, a hivatalos vizsgálat ellenét rehabilitálta, őt szelíden figyelmeztették, hogy nem jó vért szül az a kiméletlen eljárás; politikusként, diplomatának kell ahhoz lenni stb. stb. Szóval a magányba visszavonult.

Könyveinek, gazdaságának s nekünk — egy két hü barátjának — élt, mikor egyszer csak halála hírére olvasom a lapokban.

Soha szerelemről nem beszélt. Ha ily témáról szóltak mások, ő bizonyos közönyösséggel vegyült a vitába.

A fáma azt beszélte mégis, hogy egy híres szép özvegyasszony foglalta le a szívét, az ő nemes, nagy szívét. Ezt a már porló kincset, a mit nem értettek meg, nem ismertek meg az

ség városrészeiben, — Rimaszombatnak legalább is egy harmadában, az előbbi botrányos állapotok változatlanul maradnak. A skarlát, difteritisz, tifusz és rokon fajtái továbbra is innen ránduljanak ki, hogy a drága vízdíjat fizetők gyanútlanul fertőztessenek meg, nem is beszélve a faházak szegény iparos, egészségtelen lakóiról? Ez volt a cél a korszakalkotó higiénikus berendezésekkel? Bizonyosan nem.

A szabályrendelet e része tehát akként volna módosítandó, hogy a város valamennyi kutja eltömendő vagy lezárandó és valamennyi pöczegödre eltávolítandó. Ha nem megy másként, a város költségére, évenkénti turnusokra felosztva. Természetesen, ez ismét pénzbe kerül. És erre előzetesen szintén nem gondoltunk.

Helytelen a szabályrendeletnek azon intézkedése is, hogy közutakról a faházak tulajdonosai csak kézi edényekben hordhatnak vizet. — Ujra és ismét: miért? A higiénia nagyobb dicsőségére? Egyenlő mértéket kérünk a faházak lakói számára is. Nekik is korlátozatlan igényük lehessen a tiszta, üdítő vízre. A vízmű kincse nem lehet privilegium. Ha a város egyik kezével megadja azt a kedvezményt, hogy a bevezetéssel nem kell magukat megterhelniök, a másik kezével viszont ne verje főbe őket az ilyen korlátozásokkal.

Tulságosan szigorúak a házi bevezetéseknel előirt műszaki föltételek. Nem tudjuk belátni, hogy miért legyen szükséges csakis az ott előirt anyagokat, csakis az ott előirt méreteket alkalmazni? Ezeket a feltételeket indokolt volna enyhíteni, mert a szigorú korlátok közé szorított szerelő cégek ajánlatai, még a legkedvezőbbek is, elszomorítóan magasak és drágák.

Helytelennek találjuk közrendészeti szempontból a szabályrendeletnek ama intézkedését is, hogy a bevezetések öt év alatt eszközöltessenek. Ez a 2 év éppen elég volt. Eltorlaszolt utcákra, ostrom-

emberek. Ezzel a nemes, nagy szívvel aztán úgy játszott az az asszony, mint a Kund Abigél Bárczi Benővel. S eme kis pupos emberről, a kinek nyomorult testében vas akarat székelt, most azt beszélük, hogy golyót röpitett szívébe.

Szegény, szegény Aladárom, miért hagytál itt minket? Hiába hivlak, hiába kérdelek, néma sírodból nem jön immár felelet.

De barátaid megoldják e borzalmas rejtélyt.

Három évig tartó kutatás után ime sikerült emlékedet tisztára mosni a világ előtt; Istened már rég megjutalmazott szenvedéseidért.

Nem ő ölte meg magát. Ellenesei ölték meg, mert félték leleplezéseitől, orvul lelőtték és a halállal szemben is folytatta bűnös játékát a korrupció. A megvívhatatlan becsület e személyesítőjének kezébe adta a gyilkos fegyvert, hogy mint gyáva öngyilkost állítsa a világ elé.

A tettest elítélték, de csak a fogadott bér-gyilkost. A bünszerzők bizonyítékok hiánya miatt megmenekültek a büntetéstől és a világ itéletétől. A korrupció pedig magasan emelt fővel halad tovább s uralkodik.

Te nagy lélek, ki rég elérted nyugalmadat Istenben, nem kívántad e világ szeretetét, talán tiszteletét sem.

Mi pedig barátim járjunk el a sírhoz,
Olvasszani róla könnyel a havat;
Hadd sírjon a szív, ha itélni erőtlen!
Tán így hamarabb jön az enyhe tavasz
S behinti virággal az egyszerű dombot,
Hol ő pihen, a ki tövis közt bolyongott.

állapotban levő közlekedési utakra, nyitott gödrökre, sárra és porra igazán nincsen öt évre szükségünk. A bevezetések egy éven belül kell, hogy elkészüljenek, vagy legalább is az utca alatt, a házak faláig terjedő bekötések s ezzel együtt a kövezések és járdák is helyreállíttassanak. Ez az öt éves humanizmus emlékeztet annak az állatbarátnak jószívűségére, aki kutyájának farkából mindennap egy centiméternyit vágott le, hogy ne fájjon olyan nagyon szegénynek a kurtirozás. Hogy azt a csekély 1000—1500 koronát egy vagy öt éven belül kell-e felvenni tiz percent kamatra a helybeli pénzintézetből, igazán nem jelent semmi különbséget az amugy is bőven megáldott rimaszombati adófizetőnek.

A vízmű építési hibáiról készakarva nem óhajtunk itt beszélni. Erre sokkal illetékesebbek a város ellenőrző mérnökei. De hogy vajjon ők beszélnek-e ott, ahol kell, azt nem tudjuk, mert eddig nem hallottunk róla.

Még egyszer figyelmébe ajánljuk megjegyzéseinket az augusztusi közgyűlésnek. Tárgyilagosságot, tájékozottságot, körültekintésre és megfontolásra kérjük képviselőinket, mert ez a közgyűlés hosszú-hosszu időre fogja Rimaszombatnak boldogulását vagy szerencsétlenségét munkálni. Tudjuk: minden jónak ára van; tudjuk: minden fény mellett ott húzódik az árnyék. Ne legyen az ár nagyobb, az árnyék sötétebb, mint a mennyi elviselhető ez munkás világban!

—y.

Füredi levél.

Iglófüred, 1912. aug. hó 12.

Kedves jó Batyiak!

Ezen levelemet ajánlom: kedves gyermekeimnek, unokáimnak, alsó- és felső szomszédaimnak, ismerőseimnek és jó barátainak, az igen nagyon tisztelendő szent atyának, rektor uramnak, a doktornak, patyikáriusnak- és a főnótárius-uramnak, no meg Gyula komámnak is, akinek erényében egy kis nebeztelésvel volnék vagym, hogy im megátkozta szegényes falusi nyaralásunknak mivoltát. Pedig hát nincsen öki-gyelmének igazsága! . . . mert Istenuccsége-lyemre mondom, hogy a ki csak teheti, most bizony minden ember elmenekül abból a vakondok módon felturt poros kis városka forró légköréből, Rimabatyiból, ki a szabadba, az árnyas-erdős hegyvidékre. A tehetősebbek, a szélrözsza minden irányában, a modern nagy világfürdőbe, a magamfajta szegény ördögök pedig örülnek, ha legalább valamely nyaralásra alkalmas szerény falucskába köthetnek ki, a hol szinte föllelékzik a szegény magyar már csak arra a gondolatra is, hogyha bár rövid időre, de mégis csak kiszabadult abból a fojtó légkörből, melyben egy egész éven át szüntelenül robotolt, alig várva, hogy a falu áldott csöndjében kipihen-tesse agyoncsigázott idegeit. Naphosszat heverészni az illatos fűben, sétálgatni az árnyékos erdőben, tele tüdővel szívni a balzsamos jó levegőt, hallgatni az éneklő madárkák vidám csi-csergését s a hegyi patak édes csobogását. . . Óh! Mondjátok, van-e ennél nagyobb élvezet a világon? . . . És mind ezt a sok testi-lelki nagy gyönyörűséget, egyedül csak a falu poetikus csendje nyújthatja az embernek.

Azért ha megérkezik a nyaralás ideje, a legtöbb asszony mindannyiszor ezt a kritikus kérdést szokta feladni meglejtendő rébuszként szeretett férjének: „Ugyan édes lelkem hová menjünk inkább az idén nyaralni? . . . a tengerpartra-e? . . . vagy pedig a fenyves hegyvidékre? . . .”

S a magamfajta nyárspolgáriás férj, előbb jól meghányja-veti magában a szerényen felvetett politikai kérdés nagy horderejét és komoly megtontolt méltósággal ekképen válaszol kedves

életpárjának: „A falura édes, a falura! . . . ahol már kora reggel kezdődik a változatos, de természetes hangverseny és tart a késő lefekvésig, sőt még azon tulon-tul is! . . . Ugy-e édes lelkem, ez illik legjobban a mi „költői hangulatunkhoz” és szerényen lapos bugyellárisunkhoz?”

A ház asszonya erre fanyar képpel és ajkbiggyesztett egykedvűséggel csak annyit mond: „Legyen a te akaratod szerint! . . . hiszen jól tudhatod, hogy a Te akaratod, az Én akaratom!?”

S az ilyen őszinte megnyilatkozások után rendszeren „egy pityergő családi tableau” és hosszú néma csend következik, melynek boldog élvezetét egyik fél sem meri megzavarni.

Később, néhány nap multával, holmi lényegtelen körülmények behatásai legtöbbször aztán olyan fajta közmegállapodásra bírják rá a mindig szép egyetértésben élő házaspárokat, a melyet megelőzőleg talán egyik fél sem mérlegelt a maga megfelelő értéke szerint; holott ha a pihenés és gyógyulás fontosságát vették volna kellő figyelembe, akkor talán nem is egymást kellett volna megkérdőzniök a nyaralás helyének ezélszerű megválasztása iránt, mint inkább a házi orvosukat, akit közösen szidhattak volna az esetben, ha a fürdőzésük nem sikerül úgy, mint ahogy azt mind a ketten együgyűen elképzelték és a lapos bugyellárisuk előírányozta.

*

De szóljunk most már magunkról is.

Nagyon eltáradtam, eltáradt a testem, eltáradt a lelkem az agyonraterhelt hétköznapi, sok hivatalos és nem hivatalos szellemi munkában. Azért pihenésre, nyugalomra vágytam. De nem „örök pihenésre”, hanem csak egy 4—5 heti testi és lelki üdülésre, szerény falusi nyaralásra az ózondús fenyvesek közé, az öster-észet szabad ölére; ahol érző lelke van a hegynek, erdőnek, mezőnek, fünek-fának és minden legkisebb kődarabnak, szóval ahol még nincsen egészen megfertőzve ez a sivár földi élet, közvetlenebbek az emberek, tisztább a patak s zengőbbek a dalok! . . .

Megvallom, hogy most az egyszer nem a feleségem, hanem megfordítva, én csalogattam őt Iglófüredre, ahol drága pénzünkért mégis csak meggyógyul rövid időre a beteg, a kitért test és lélek; kipihenheti magát az örökös járomra kárhóztatott igavonó állat és a fürdői sokadalom simphonikus hangzavarában elfelejti a szegény magyar minden bűját, baját és gondját.

Azért is folyó évi július hó 23 án kora reggel, mielőtt otthonról elindultunk volna, így sóhajtott fel az én buzgó imára áhító lelkem: „Gondviselő Isten! . . . édes jó Atyám! . . . óh áldd meg a mi házukból való kilépésünket . . . tedd hasznossá igyekezetünket . . . megelégedetté és boldoggá visszatérésünket!”

Azután össze-visszacsókolgattuk kedves gyermekeinket és unokáinkat, akik kikisértek a vasutállomásig s mindnyájan gyógyulást és pihenést kívánva, fájó nehéz szívvel bocsátották utra Nagyapót és Nagyanyót a boldog viszontlátásig.

A borongós, esőre hajló hűvös idő kellemesnek ígérkezett az utazásra. Igen kevés volt az utas is, így elég kényelmesen és kedélyesen utaztunk néhány jó ismerősünk kedves társaságában egész Igló városáig. — De itt, amint kiszállottunk a kupéból, nyomban ránk zúdult a Gyula kománk átka és kaptunk egy olyan ingyen „egész hideg fürdőt”, a milyenre épen-séggel nem vágytunk. S ezék-mókostól jó szaf-tosan érkezünk meg tehát Iglófüredre, a hol nyomban lueskosan élvezhettük átázott felöltönk szomorú csepegését és a lakóházunk mellett folyó hegyi patak vidám csobogását.

Ilyen jól sikerült nyaralásunk első napi introductiója.

Itt egy sárgára meszelt falusi házacská egész-séges, vidám és barátságos kis szobája várt bennünket szívesenlátott vendégeül, mint régi jó ismerősöket, melyben azonnal otthoniasan letelepedtünk és kipakolóskodtunk. S egy akarattal tüstént el is határoztuk, hogy az „egész hideg fürdőből” többet nem kérünk, hanem csak „hideg féltürdők” rendelését fogjuk követelni a fürdő szimpatikus, fiatal új orvosától.

Erre a szép egyetértő megállapodásra aztán egy jónagyot aludtunk. S másnap reggel, midőn a délelőtti séta idején körültekintettem a sik

mezőn, a bájosabbnál-bájosabb hölgyközönség mosolygó és ragyogó fénysugarainál, úgy találtam, hogy bizony itt bőven teremnek a megörökítésre érdemes divatfigurák. Azonban sajnos, ezeket most még sem festhetem le Önök előtt személyenként, mert a fotografáló gépemet ott-hon felejtette velem a feleségem.

Hja . . . nehéz az élet! . . . Manapság pénzbe kerül, sok pénzbe minden! . . . még a falusi nyaralás is! . . . Rövid másfél heti itt tartózkodásunk ideje alatt sikerült kiszimatolnom, meglátnom és észrevennem mindazt, amit ez a mai meggondolatlan, könnyűvérű léha divatvilág és magyarnak esuftolt emberi társadalom napról-napra mindjobban és jobbar áhit, szenved, majmol és minden ész nélkül hajszol.

A ma élő új embertypusokat ugyan saját nyelvükkel és kiállhatatlan frivol beszédmodorukkal volna érdemes önöknek bemutatnom, de az a jó izlés rovására menne. Foglalkozunk azért egy kissé a társadalom egyik-másik ferde kinövésével és pellengérezzük ki azokat érdemük szerint úgy, hogy megundorodjék tőlük minden jó érzésű magyar ember.

Iglófürednek is, mint minden más fürdőnek meg vannak hóbortos, kisebb-nagyobb mértékben divatmajmoló klikkjei és kotériái. Ezek aztán minden egyes szezonnak csodabogarait, izléstelenebbnél-izléstelenebb divat-ujdonságait és helytelen frivol szokásait vakon követik és jól rosszul, hűségesen utánozgatják is. Ezeknek a veszett mánia, móka, bohémia, atletica és a sportnak eddig ismert különféle válfajai nem elegendők, mert ezeknek nap-nap mellett örökös izgalom, ujabbnál-ujabb kámficsorodottabb kabinet divatalakok és nagyvárosi figurák változatos panorámái kellene, mert csakis ezek és ilyen oktan dolgok gyönyörködtetik sivár üres lelküket. Ezek a figuraalakok aztán az élet igazi komédiásai! . . .

A női kalapdivat itt az idén csak annyiban különbözik a mult szezon divatjától, hogy most minden divathölgy kajlábnál-kajlább alaku, bőbitásnál csótárosabb és tolyvasabbnál-tolyvasabb különféle drága kalapokban éktelenkedik, amit aztán az együgyű hülye férjek laposodó erszényei sínylenek meg alaposan annyira, hogy a mikor a szomorú valóra felébrednek, elámulva így sóhajtanak fel: „No! a mi tárczánkat ugyan hirtelen megütötte a lapos guta!” . . . De hát ez a lélek- és szív nélküli divathölgyeknél mind-egyre meg!? . . . mert nekik — még a saját kedves férjük tönkretenetele árán is — az szerzi a legnagyobb örömet, ha azzal pukkaszt-hatják meg legkedvesebb barátnőiket, hogy mégis csak nekik van a legutolsó divat szerint elformáltlanított és secessziósan felesótározott legdrágább kalapjuk.

De a kalapoknál a szemérmertlenségig riki-több és megbotránkozottabb a női ruhadivat, a mely majdnem az „Ádám-Éva kosztüm” szezonjáig sülyedt már alá. Hja! . . . mert most a nőknek több szabad, mint másoknak! . . . Igen, mivel elkapatják őket a gyámoltalan pulya férfiak, kiket a nők ravasz számítással hullatott krokodilus könnyeikkel megtevesztenek, félre-vezetnek. Hiszen manapság a legtöbb asszony, mint mindenható központ, első persona akar lenni a családban, társaságokban és a társadalmi életben egyiránt s azt szeretné mindenik, ha vele szemben a férj másod vagy harmadrendű jelentőség nélküli rabszolga lenne, a kinek csak addig terjedjen a szabadakarata, a meddig a feleség nagy kegyesen előzabja és megengedi neki. Nem elégszik meg sexualis női szerepével, hanem erőnek erejével a férfi hatáskörét kívánja betölteni, intenzív vágyat és erőt érezvén magában vezető szerepek intézésére. Gondolkozásuk excentrikus, érzéseik önzők. A háziasság, takarékoság és a szerény nőiességnek még csak a nyomait sem találjuk meg a tizedrészüknél sem. S annyira hozzánőtt már könnyelmű, üres lelkük a divatvilág hóbortjaihoz, mint a gyökér a fájához. S ezeknek a hatalomra törő, elkapatott és elkényeztetett feleségeknek női típusa: a mesterkélttség és a természetellenesség s különösen pedig az, hogy öltözködésükben nagyon is ki akarnak tűnni más asszonyok felett. De kihívó érzékiséggel is szeretnek öltözködni igen sokan csak azért, hogy annál ingerlőbben kaczerkodhassanak a férfiak ama bizonyos léha fajtájával, a kiknek nincsen egyéb teendőjük, mint a hiu és nyegle nőcsábítás s feltűnni vágyó

donjuanoskodás. Viszont találunk olyanokra is, a ki csupán tündöklési viszketegből, saját anyagi viszonyaikhoz és elfoglalt társadalmi állásukhoz képest mindig pazarul és rosszul öltözködnek.

Avagy nem elitelendő és megvetendő-e az érzékiséget egészen a botrányosságig csiklandoztató mai női divat, a mely oly markansul feltűnő vonásokkal pellengérezzi ki a női testidomok szépséges bájait? . . . és lekicsinyli az erkölcsi életre százszor értékesebb nőiesség nemes lelki erényeit? . . .

Oh! . . . hová is jutott ez a mai erkölcsi érzületnélküli hitvány generáció? . . . amely feszes, szűk testizsákokban, egy szál szorosan testhezsimuló, könnyed s merészen áttetsző lenge „bukjtel” szoknyába bujtatva járhatja a tulajdon édes gyermekeit a közérkölség kigunyolására és a jó ízlésű emberek megbotránkoztatására.

Hiszen láttam én itten egy olyan kihívó merész kacérsággal kiöltöztetett „eladó urileányt”, akinek mellső- és hátsó domboruan halmos izomzatának éktelen bájai, oly annyira dudorosán kicsucosodtak, hogy a Magas Tátra csak közönséges „hangyaboly” azokhoz a hatalmas idom-halmokhoz képest! . . .

Ezt a kolosszális női csudát látva, önkénytelenül így kiáltottam fel: „Szegény hazám! . . . szegény hazám. Te! . . . neked be sok van ilyen undok csillagod!” . . .

Magyar apák! . . . magyar anyák! . . . magyar társadalom! . . . harcöljések velünk együtt mindannyian ez ellen az utálatos s az erkölcsi életet megmételtyező „Sodoma és Gomora” női divat szezon ellen, amely az aesthetikai szépség élesen kirívó ellentéte s az erkölcsi világrendnek felforgatója és a családi életnek valóságos megrontója. Oh! . . . kérve-kérlek benneteket, hogy ne hurcoljátok saját édes véretek, kedves gyermekeitek testi szépségét az élvsóvár férfi szemek gyalázatos és erkölcsitelen vásárára, hanem ahelyett öltöztessétek leányaitokat minél több idres-fodros magyar viganóba, mely igaz, szerényen elfedi a test érzéki bájait, de annál inkább kiemeli a lelki szépség női erényeit: az egyszerűséget, szende szerénységet, takarékoságot és a tiszta erkölcsiséget, mint a szép magyar leányok legértékesebb és legszebb ékességeit.

A kis bájos fürdő térfi társasága azonban most sokkal különb, mint az elmúlt fürdőidényben volt. Szépen megtérünk itt egymás mellett a kegyelmes és méltóságos uraktól kezdve le, egészen az egyszerű földmivesig minden rendü-rangu polgáremberek: nagy és kis hivatalnokok, püspök és lelkész, tanár és tanító, kis- és nagykereskedő, orvos, ügyvéd, iparos, sőt a táboronktól kezdve le a hadnagyig, még a katona is. Szóval itt minden zsák megtalálhatja a maga foltját. Minden egyes kis társaskör kedélyesen töltheti idejét.

Ámde megakad itt egypár régi jó táblabíróalak is, akiknek szeretetreméltó tipikus, természetes egyénisége magához öleli lelkünket, s akikkel igen kellemes a személyes érintkezés, mert nem érzetik velünk kis emberekkel, hogy ők milyen nagy emberek! . . .

Hiába! . . . a műveltségnek és a jó nevelésnek legelső paragrafusa, hogy legyen valaki bármilyen magas állásban, mindig egyforma tisztességes hangon és modorban beszéljen és érintkezzék különféle foglalkozású és állású embertársaival. Az ilyen művelt uri emberekkel való személyes érintkezés azért olyan kellemes, kedves és lebilincselő.

„Szegény hazám! . . . szegény hazám, . . . Te, . . . neked kevés van ilyen fényes csillagod!”

*

A figyelmes fürdőigazgatóság, mint minden évben, úgy az idén is bőven gondoskodott a fürdő-vendégek kellő szórakoztatásáról. Ugyanis minden egyes héten szorgalmasan rendez: fizetéses és ingyenes hangversenyeket, tanulságos felolvasásokat, tombolát és mozi, természetesen a fürdő-vendégek szíves közreműködésével és bevonásával, amelyek mindig elég változatosak és magas művészi színvonalon állók.

Fényesen sikerült a f. évi július hó 27-én megtartott „Anna-bál”, amelyet igen válogatott műsorú hangverseny előzött meg. Ezen művészi hangversenyen különösen kitűnt: *Arnótfalvy* Relli urhölgy nagy routinnal előadott discret

szép zongora játékkal; a bájos megjelenésű szépséges *Seltenreich* Erna urhölgy kellemes, üde csengő hangjával, meleg érzéssel és művészi színezéssel énekelt szebbnél-szebb dalaival; valamint *Kordin* Mariska opera-énekes urhölgy magas foku művészettel előadott gyönyörű áriáival. Különbö a többi szereplők is mindannyian emberül megállották helyüket.

A kedélyes Anna-bál pedig — a fürdőorvos nagy boszuságára — egészen kivilágos-kivirad-tig tartott.

De folyik itt egyébként mindenféle divatos sport is. Sőt az erdei kirándulások is elég gyakoriak, megspékelve pisztráng-, nyársonst- és szalonna sütésekkel és egyéb vidám kedvtelésekkel, melyeket néha-néha meg-megzavar egy-egy hirtelen kerekedett futóeső. Mi azonban nem engedünk negyvenyolcából és kitarunk végfogytig.

Az ideg- és izom aczélzó hidegviz-kúra használata mellett a változatos ismerkedés, ki-mért érintkezés, társulás és összebarátkozás, valamint a nagy boldog semmittevés és a gondtalan békés pihenésben, igazán jól érzi itt magát az ember. Csupa élvezet teli tündövel szivni azt a balzsamos tiszta levegőt, enni azt a felséges jó tejet és vaját s inni reá az üdítő friss forrásvizet! . . . Mégis mindezek az értékes előnyök daczára, három heti kellemes itt időzés után, már hazasir honvágytól epedő lelkem a kanyargó Rima pázsitos partjára, melynek színről színre ismert kies vidékével, kedves kis szülővárosom megszokott barátságos légkörével és lakóival úgy összeforrott már az én szerénységem, mint egyetlen gyermek az ő édes anyja szerető szívével.

Pedig van itt egy kis szerény, kedves baráti társaságunk, melynek vidám körében egészen otthoniasan és egészen jól érezzük magunkat, s olykor-olykor fájón is gondolunk az elválás szomorú perceire, amely mindjobban és rohamosabban közeledik felénk. Az elválás, a bucsuzás lehangoló gondolata azután ilyenkor ki-kicsal a szabad természet erdőkoszoruzott gyönyörű szép vidékére, amelytől rövid idő múlva szintén bucsut kell vennünk.

Véletlenül szép derült égboltozatos nyári délután volt. Messze csalogatott magával a sejtelmesen susogó fenyves erdő, a pajkosan in-cselkedő, vidám, kristálytiszta hegyi patak és az előttem elterülő s vadvirágtól illatos hangtalan táj visszazugárása. Megdöbbenve állottam meg a szabad természet elméltáru gyönyörűsége csodája előtt, mert egyszerre magam előtt láttam egész fenséges pompájában az édig nyuló Magas-Tátrának egész láncolatát, a mint vihar-tépázta kicsipkézett sziklás hegycsúcaival és tarajaival hirtelen megállásra parancsolt és lázas ámulatba ejtett. A már nyugovóra siető napkorong tündöklő fényével bearanyozta a magas hegykolosszus minden egyes részét s visszaverte szemembe a sziklák hegyszakadékaik között ezüstszinben csillogó hó- és jégmezőket s a hegység vállain imitt-amott foszlányosan uszkáló felhő-foltokat. Igaz, hogy ezek nem szóltak semmit, de e pillanatban némán is többet meséltek nekem az öröklétről, a fenséges szépről, a művészi ihletről és a művészet remekeiről, mint a művészvilág által mesterségesen készített összes művészi alkotások. S amint jobban-jobban hanyatlott az mindinkább nyugovóra térő nap, megváltozott a bűvös kép, mert hirtelen piros lángtengerben látszott égni az egész hatalmas hegyláncolat. Ekkor önkénytelenül így kiáltottam fel magamban: „A hajnal bibora-e ez? . . . vagy pedig az alkonyat véres haldoklása?!” . . .

„Oh! . . . természet! . . . oh! dicső természet! . . .

Mely nyelv merne versenyezni véled? . . .

Oly nagy vagy Te, . . . Mentől jobban hallgatsz,

Annál többet, . . . annál szebbet mondasz!”

És leborultam e magasztos templom kárpitja alatt, mert a természet mérhetlen felsőbbségét még sohasem éreztem annyira, mint a jelen pillanatban.

Alig tudtam megválni a tündéri képtől. De végre búcsúztam. Búcsúztam tündövede, némán hangtalanul.

Ekkor a még mindig vérben égő hegyóriás utánam kiáltott: „Te természetimádó pogány! . . . hiába búcsúzol, mert Te újra és újra vissza fogsz ide térni lábaimhoz, hogy imádjad a Te uradat, Istenedet és csak Ő benne bizzál!” . . .

Folytassam e tovább?

Nem folytatom, mert megborsózdott a hátam! . . .

Egyebekben pedig tiszteljük az otthonvalókat és jó egészséget kívánunk mindközönségesen.

Törköly József.

Széljegyzetek.

Most, hogy előkerültem a mi fiatal világvárosunkból, Pestről és megint falusi csend ül meg bennem minden pillanatok alatt támadó képet, visszanézek arra a néhány napra, visszanézek a városra és az emberekre, a kik közé — mint fővárosi benszülött — még nem is olyan rég magam is tartoztam.

Egyéni és társasági sajátságokban annyira különálló jelenség a fővárosi ember mindenféle és bármelyik tájról való vidékeivel szemben, hogy úgy tűnik fel különösen így, idő és tér ködén át nézve, mint egy más népnek, egy más világréznek ide, közénkszakadt darabja. Silány, sivár, pletykával megmérgezett vidéki életünknek a merő ellentéte. És bármit is beszéljenek bemohosodott tejü erényesöszök és bármilyen hitetlenül rázzák is a fejüket a vidéken megszült és Pestet és a pestieket csak hirből és tendenciózus leírásokból ismerő emberek, a fővárosi emberek viselkedésében, társaséletében és eltanulhatatlan gavallériájában több a követni, mint a követni való.

Mint az aranyfűst a disztárgyakat, valam jellegetes bohémság lepi be patinájával a fővárosi ember minden tettét. A kéregető mellett talán elmenne, ha az a rongyait és csonka tagjait dugná az orra alá, de ha meg tudja állítani egy jó ötlettel, kétszerannyit ad neki, mint maga is akarta. Sehol sincs olyan kelete az ötletességnek, az eszritnek, mint ott. Egy sikerült viczből pénzt lehet csinálni, mert a pesti ember nagyon hálás annak, aki meg tudja nevetetni. A rosszakarók azt mondják, azért, mert szereti, ha a nevetés elfelejteti vele a különbeni nyomorúságát. Én inkább azt hiszem azért, mert az alaptermészete vig. Lelkesedni tudó és nem fontoskodó, nem köntörfalazó. Aki meg tudja nyerni a rokonszenvét valamivel, azért megtesz bármit és egy szépen és szellemes formában odadobott jelszóért minden anyagi haszonra való kilátás nélkül is, elmegy és meghal nevetve a barrikádon.

És, — (mikor ezt leírom, mintha egy nagy bástyának szaladnék neki ezzel a gyenge és vékony tollal, egy kőfalnak, amelyikre ez van írva: megrögzött előítélet) — mondom és nem is olyan léha! Mert jó, jó, hiszen elismerem, hogy el lehet szörnyűködni azon, hogy egy család, egy szent kötelékkel összedrótózott kis embercsapat eltölti a napját a kávéházban. De hát tisztelettel kérdezem mindazoktól, akik valaha a gyalázatos lakásviszonyok miatt sirtak és átkozódtak — és ki van, aki ezt nem tette? — kérdem, miért üljön otthon a család-apa patriarchális arccal a lakásában, mikor az a lakás a negyedik emeleten van, mert azért a rongyos háromszáz torintért, ami lakásra jut, csak ott lehet lakást kapni és ott is csak két-szobást és mikor ott egész nap hallgatni kell a szomszédban annak a rosszfülű kislánynak a skálázását, akinek egy sóhivatali tanácsos megígérte, hogy az operába juttatja, alatta pedig az asztalos műhelyben enyvett főznek egész nap és partümmel látják el, szemben pedig egy részeges szabó lakik, aki minden este nyitott ablak mellett veri meg a feleségét és aminek a behatása alatt a mi emberünk két fia, akik azt hiszik, hogy ez az igazi finom családi élet, már több izben megkérdezték, hogy „papa, te miért nem vered meg a mamát?”, mire ő megveri a gyereket, — ismét kérdem, miért üljön otthon? Holott a kávéházban nagyot köszönnek neki ha bemegy, márványasztal mellé ülhet egy olyan zsöllyébe, amelyiknek a kényelmes mintáját egyenesen a Mohamed tubafája alól lopták, vilamos csillár világít, amelyiknek a fényében igazának látszika hamis gyémánt melltüje, elsőrendű cigánybanda huzza a kapucziner mellé valót, szép és finom nőkn legel a szeme és urakon, akik drága, finom bőrszivart színek, zugó ventilátor csinálja a friss levegőt, neki pedig hatvanhat újságot hoznak, ha olvasni akar, levélpapírt ha írni akar, biztos tippet ha játszani

akar, eredményt ha már játszott és aspirint, ha már a löversenyétől megfájdult a feje.

A pestiek nem ismerik birből sem a kisvárosi kávéházak tivornyázó, cigánynak parancsolgató, ablakokat és fejeket beverő duhaj társaságát. Mikor egy-egy család letelepszik egy asztal köré, velük együtt odatelepedett az egész családi hangulat is a legintimussá megnyilatkozásaival együtt. És ez az, ami olyan kedvesé teszi minden pesti ember előtt a kávéházat. Mert nem mulató és duhaj társaságokat talál ottan, hanem családokat, akiknek az egész viselkedése megszépül a cigányzenével, álmos zsongással és csillárfényes mámorítóvá tett levegőben. Ott, elfelejtve a piszkos és apró napi gondokat, szebbé és jobbá válik mindenki. Nem szégyenlik az emberek a lelkükből felkapaszkodó lirát, belátják, hogy egy szép versen, egy szép novellán is van gyönyörködni való és úgy hiszik, lehet még szerelmesnek lenni ebben a tisztességtelen versengésektől megmérgezett világban is és lehet még hinni a több pénzben, több kényelemben, egy kis elismerésben, egy nagyon kevéske boldogságban és semmi gondban...

A kávéház a pesti embernek az, ami az ázsiaiak az ópium. Kell, hát kell. És ha kávéház nem vonna, ópium lenne feltétlen. Ha pedig választani kell a kettő közül, hát — ugye kávéház ellen dörgő embertársam — maradjunk csak inkább a kávéháznál!

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Személyi hírek. *Institúrisz* Endre városi tisztviselő szabadságáról hazaérkezett. — Dr. *Baksay* Dezső vármegyei alügyész pedig két hétre Lovranába utazott, hol neje üdül.

Dr. *Sóldos* Béla vm. tb. főjegyző folyó hó 15-én kezdte meg öt hétre terjedő szabadságidejét, melyet családjával a szülei háznál Ru nyában fog tölteni.

Váry János elemi iskolai czimz. igazgató, a kath. kör elnöke mult héten Stubnya-fürdőről négy heti ott tartózkodás után hazaérkezett.

Kovács Kálmán, az állami utak kerületi felügyelője f. hó 16-án Egerből autón városunkba érkezett. Az állami utak beutazását folyó hó 17-én kezdte meg *Wuffka* Ernő műszaki tanácsos, államépítészeti hivatali főnök társaságában.

Ügyészi megbízás. *Kubinyi* Ferenc megyei tisztviselő betegsége folytán hosszabb időre szabadságoltatván, a megyei tisztviselői teendőket vitelére dr. *Baksay* Dezső tisztviselő alügyész mellé dr. *Institúrisz* Endre tb. alügyész lett megbízva.

Új üzletvezető-helyettes. A Bernáth Kálmán miskolci üzletvezető-helyettesnek szabadkai üzletvezetővé történt kinevezése folytán megüresedett állásra a kereskedelmi miniszter *Fürész* Sándor máv. főfelügyelőt nevezte ki.

Eljegyzés. *Somossy* Lipót m. kir. p. ü. számtanácsos eljegyezte özv. *Uthy* Amáliát Putnokról.

Házasság. *Uthy* Antal helybeli róm. kath. kántor kiválóan képzett fia: dr. *Uthy* László budapesti műtőorvos, m. kir. honvédtőorvos f. hó 20-án tartja esküvőjét Wienben *Jelinek* Bertával.

Halálozás. *Gasko* János helybeli bírósági végrehajtót és családját mély gyász sújtotta le, amennyiben felesége: szül. *Maklár* Irma, egy nemesszivű, jólelkű asszony, a gondos, önfeláldozó anyák valóságos mintaképe f. hó 15-én 52 éves korában, boldog házassága 29-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A széles körökben méltán kedvelt, rokonszenves és műveltlelkű nő halála nagy részvétet keltett. Az elhunytat — kit férjén kívül hét gyermeke és pedig: Mária férjezett Szabó Ernőné, Margit, Anna, Ilona, Pál, Etelka és Er-

zsike, veje és két unokája gyászol — folyó hó 17-én temették el nagy részvét mellett.

Közigazgatási bizottsági ülés. A vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 12-én tartotta rendes havi ülését. Az ülésen *Bornemisza* László főispán elnökölt. Tekintettel a szorgos munkaidőre és a fürdőzésekre, az ülésen a bizottság választott tagjai gyér számban voltak jelen. A rendes ügyek nyertek szokott elintézését.

Földmives iskolai vizsga. A helybeli m. kir. gazdasági altisztképző iskolában a szokásos évvizsgát folyó hó 18-án: ma tartják meg. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium képviselőjével a vizsgán *Pogány* István kir. tanfelügyelő bizatott meg, ki szabadság idejét megszakítva, a vizsgán való részvételt céljából folyó hó 17-én hazaérkezett.

Sulyos baleset. A helybeli vízvezetési és csatornázási munkálatoknál f. hó 15-ikén kora reggel sulyos baleset történt. A Kispásterén ugyanis az anyagot a keveréshez szállító a villamos erővel hajtott gépnél az anyagszállító elevátor sodronyvezetője *Major* György 31 éves gépész balkezét oda kapta és összezúzta. A baleset bizonyára gondatlanságból származott s a vizsgálatot a rendőrkapitányság képviselőjében *Fábr* Zoltán f. hó 16-án tartotta meg. A sérült ápolás alatt áll.

Névváltoztatás. A belügyminiszter megengedte, hogy *Gelb* Miksa rimaszombati születésű, beregszászi lakos családi nevét „Gelléri“-re változtassa.

Igazgatósági ülés és választás. A rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága id. *Rábely* Miklós elnöklésével mult vasárnap ülést tartott, melyen igen fontos ügyek tárgyaltak s a rendszeresített új állásokat is betöltötték titkos szavazás útján. Az ülés elején *Molnár* Lajos ügyvezető-igazgató egy terjedelmes, nagy gonddal és kiváló hivatottsággal megszerkesztett memoranduma került felolvasásra, melyben a munkásbiztosítás intézményének történeti ismertetése után az általános helyi és az adminisztrációs belső bajokkal s ezen bajok orvoslásának módzataival behatóan foglalkozik s figyelemreméltó, okos javaslatokat tesz erre vonatkozólag, melyek közül leginkább kiemelendő az a természetes momentum, hogy a felette humánus és kiváló szociális intézmény fejlesztése és előrehaladása érdekében mulhatatlan és első főfeltételt képez az, hogy az összes alkalmazott tisztviselők hivatásuk magaslatán álló, szakképzett, lelkiismeretes, pontos és gyakorlott munkaerők legyenek. Ha a sokféle ágazattal bíró és széles mederben működő intézmény adminisztrációs munkálatai nem rátermett és megbízható erőkre bízhatnak, lehetetlen megfelelnie a hozzá méltán fűzött várakozásoknak. Az igazgatóság egyhangulag helyesléssel fogadta a *Molnár* Lajos gondos tanulmányát és előterjesztéseit, neki elismerést és bizalmat szavazott s megbízta őt és az elnökséget a tett javaslatoknak a gyakorlatban való kivitelével. Ezután titkos szavazás útján a választásokat ejtették meg, mely alkalommal az abszolút többség elnyerése céljából minden állás betöltésénél többször kellett szavazni. Megválasztottak: I. oszt. kezelői állásra megválasztották *Végh* Vilmost, két II. osztályú kezelő-külfelügyelői állás közül az egyikre a pénztárnál jelenleg is alkalmazott *Gyenge* Aladárt, a másodikra a szintén ott alkalmazásban levő *Paál* Dezsőt, kinek katonai besoroztatása esetén az állásra már most megválasztották: *Malatinszky* Zoltán nyomdász üzletvezetőt. A III. oszt. kezelői állásra *Szalontay* Juliát választották. A többi ügyeket részben elnöki elintézésre, részben következő ülésre utalták, miután az ülés délelőtt 10 órától dél után 1/2 óráig tartott s több tárgyat már nem lehetett elővenni.

Sorozás. Az alispán, mint a sorozó bizottságok elnöke szabadságon lévén, szabadsága idejére az elnöki tisztben a helyettesítésekről akként gondoskodott, hogy a megállapított tervtől eltérőleg a ratkói és rozsnói városi sorozó járásban dr. *Fornet* Gyula vármegyei főjegyző, a nagyröczei sorozó járásban pedig *Komáromy* István tb. főjegyző fognak elnökölni. Az esetleges további helyettesítésekről az alispáni hivatal vezetésével megbízott m. főjegyző fog a körülmények figyelembevételével gondoskodni.

Közvacsora és táncmulatság. A helybeli r. kath. olvasókör alakulása évforduló-jakor augusztus 20-án — Szent István napján — rendesen fényes sikerű közvacsorát és táncmulatságot szokott rendezni. A vacsorát és mulatságot most is 20-án este 8 órakor tartják meg a kör helyiségeiben s a részvételi díj 3 korona.

Alakuló közgyűlés. A Csetneki Házartási Iskolaegyesület mult vasárnap tartotta alakuló közgyűlését. Az ülést *Sárány* Károlyné elnök nyitotta meg s lelkes szavakkal beszélt a létesítendő iskoláról. *Pócsy* Blanka az alapszabályokat olvasta föl, melyeket a gyűlés egyhangulag elfogadott. A közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott *Pogány* István kir. tanfelügyelőnek jóakaratu támogatásáért. Utóbb megalakult a tisztikar. Elnök: *Sárány* Károlyné; alelnökök: *Kirinyi* Béláné, *Bartholomaeidesz* László; titkár: *Mihalovics* Gyula; pénztárnok: *Csipek* Jánosné; számvizsgálók: *Szontagh* Andor, *Beráts* János; huszonöt rendes és négy pótválasztmányi tag.

Baleset a gépnél. Gesztesen folyó hó 15-én sulyos baleset történt. A Braxatorisz József gépeléséhez oda került Toman János egy 10 éves kis fiu, kinek jobb lábát a gép ugynevezett járgánya elkapta s a kis fiu sulyos sérüléseket szenvedett. Beszállították a közkórházba.

Kirándulás. Városunkból most szerdán nagy utra indult egy hét tagból álló társaság: *Szojka* Pál, *Miskolc* Lajos, *Braun* Jenő, ifj. *Rábely* Miklós, *Gemes* Béla, *Ródosi* Ignác és *Farkas* Béla Rutkára utaztak vonaton s onnan egy hétig tartó gyalogturára mentek a Tátrába.

Közjegyzőség Tornalján. F. hó 4-én népes értekezlet volt a rozsnói közjegyzőség ketté osztása és a közjegyzőségnek Tornalján való létesítése tárgyában. Az értekezletet *Hevessy* László főszolgabíró hívta össze. Jelen voltak: *Kubinyi* Géza orsz. képvis., *Hevessy* Bertalan és sokan mások. Az értekezletet *Hevessy* László megnyitván, vázolta, mennyi előnnyel jár a közjegyzőségnek létesítése. Felolvasta az igazságügyi miniszterhez intézendő kérvényt, melyet a jelenlévő összes községek bírái és jegyzői, mint a községek képviselői és a gyűlésen jelenlévők mind aláírtak. *Kubinyi* Géza ígéretet tett, hogy mindent el fog követni, hogy Tornalja megkapja a közjegyzőséget.

Bányász halál. *Mokren* János hizsnói bányamunkás f. hó 12-én gyanus körülmények között halt meg. A nyomozás elrendeltetett, hogy terhel e valakit gondatlanság vagy büncselekmény, a hullát dr. *Linberger* Adolf nagyröczei orvos és dr. *Róth* körorvos f. hó 13-ikán felboncolták.

Katonaság a vármegyében. Ismét nagy katonai gyakorlatok tartatnak vármegyénkben. Folyó hó 27-én vonul át a 25-ik háziezred a városon éjszakra a Sajó völgyére, hogy Rozsnó vidéken találkozzon a 6-ik hadtest többi ezredeivel. A gyakorlat nagy része most nem a Rima, de a Sajó völgyén fog lefolyni szeptember hó 1-ső napjaiban. Ezt megelőzőleg azonban a Balogvölgyén Rimaszécs, Zsíp, Nemesradnót, Bátka községek határaitban szeptember hó 2-án lesz nagy lögyakorlat éles töltséssel gyalogság, lovasság és tüzérséggel kombinálva, a hol nagy szerepe lesz a géptegyver osztagoknak. Az alispán szigorú rendeletet adott ki, hogy a lövés idején e területeken tartózkodni szigorúan tilos. A nézőközönség részére azonban fentartott biztonsági helyek lesznek katonai kordonnal körülvárvá.

Eczetgyártáshoz használt szesz adómentessége. A m. kir. pénzügyminiszter 1912. évi 2667. P. M. sz. alatt kelt rendeletével az eczetgyárosok azon régi kérelmét, hogy a szesz adómentesen legyen eczetgyártási célokra felhasználható, végre teljesítette. A vonatkozó rendelet f. évi szept. 1-én lép életbe.

Az iglói kulturünnepe. F. hó 19. és 20-án lesz Iglón a felvidéki Magyar Közművelődési-Egyesület 30 éves jubiláris nagy közgyűlése. Ezzel kapcsolatban csak a f. év január havában Iglón megalakult felvidéki Magyar Írók és Ujságírók Szövetsége tartja ott meg első közgyűlését. Igló, a hazafias szepességi város nagyban készül a vendégek fogadására és az ünnepeknél méltó keretben való rendezésére. Különösen nagy szerep jut ki a vármegyei és városi tisztviselőknek, kik ez évben már

két ízben is fényesen beigazolták hazafiassággal párosult magyaros vendégszeretetüket és rendezési tehetségüket. Utánuk következik *Telléry Gyula* collegánk, a Szepesi Lapok felelős szerkesztője, kinek oroszán része van az írók és a hírlapírók szövetségének megalakításában és a mostani kulturünnepség és fényes bál rendezésében. Mi is szeretünk volna részt venni e szép ünnepségen, de szerkesztőnk és főmunkatársaink annyira el vannak foglalva hivatalos teendőikkel, hogy lehetetlen pár napra eltávozniok.

Tanoncok a gyermekmenhelyről.

E hó 10-én érkezett Fülekre dr. *Ruffy Pál* min. tan. az áll. gyermekmenhelyek országos főfelügyelője és dr. *Heinrich Béla* rimaszombati gyermekmenhelyi főorvos, hogy az *Ehrlich G. Gusztáv* féle zománccgyárban elhelyezett 10 gyermek gondozása és kiképzése felől tájékozódjék. A főfelügyelő a tapasztaltak felett teljes megelégedését fejezte ki. — Itt említjük meg, hogy a losonc—apátfalvai posztógyár igazgatósága is azzal a kérelemmel fordult az állami gyermekmenhely felügyelőségéhez, hogy a gondozása alatt álló gyermekekből 50-et bocsásson a gyár rendelkezésére tanoncokul. A kérelem elintézése végett f. hó 12-én járt Losoncon dr. *Ruffy Pál* min. tan., az állami gyermekmenhely felügyelője, dr. *Heinrich Béla* rimaszombati gyermekmenhelyi főorvos társaságában. A főfelügyelő a gyárat, valamint a gyermekek kellő gondozására nyújtott biztosítékokat alkalmasnak találta és ígéretet tett a gyár igazgatójának, hogy 40—50 gyermeket a legrövidebb idő alatt el fog helyezni a gyárban.

Gyanus haláleset. *Kurák Mária* 19 éves linea-pusztai leány f. hó 10-én koraszülöttet hozott a világra, s a gyermek másnap estére meghalt. Feljelentés történt, hogy az újszülött leánygyermeket anyja megfojtotta, s a bíróság elrendelte a vizsgálatot. Az újszülöttet az ujan-talfalai temetőben eltemették s a bíróság dr. *Musotter Miklós* vizsgálóbíró és dr. *Mészáros István* vezető kir. ügyész, dr. *Kármán Aladár* h. kir. törvényszéki orvos és dr. *Honéczy Gyula* körorvos jelenlétében a kis magzat hulláját exhumáltatta s a boncolást az orvosok megejtették. — A nyomozás folyik az ügyben.

Kabaré Rozsnyófürdőn. Ma vasárnap este 8 órakor nagyszerű műsorú kabaré est lesz a fürdő nagytermében. A műsoron elsőrendű művészi számok szerepelnek s a helyi dilettánsok legjavát látjuk. Legnagyobb attrakciója lesz az estnek a mozikonteránszos árnyképsorozat s a 26. §. című rozsnyófürdői kabaré tréfa, melyet — mint a színlapon — az igazgatóság tudtán kívül *Gál István* írt. *Hokky Mariska* és *Kovács Juliska* szerepelnek benne. Klasszikusan szép énekduettben is lesz részük, *Kun Bözsi* és *Miczi* énekében. Ifj. *Szabó Miklós* a „Nemzeti zenede“ művésznövendéke a cigányok élen magyar nótákkal kedveskedik majd s *Popovics Elza* művészi tökéletességgel kíséri majd a kis *Szabó* klasszikus számaival zongorán. A műsoron van még a „Csendes monológ“ című kabaré-szláger s több ötletes, eredeti szám. A zongoránál *Mojzes Andor* ül, konferálni *Gál István* fog. Belépti-díj a kabaréra részletes programmal együtt 50 fillér. A kabarét este 6 órakor 100 nyere-ménytargyas tombola előzi meg.

Szemgyógyintézet van Miskolcson.

Halálos fadöntés. Dobsina határában f. hó 12-én *Leszkovjanszky Ferencz* imrichfalvai illetőségű favágót fadöntés közben egy szálla ugy megütötte, hogy a szerencsétlen nyomban meghalt. F. hó 14-én boncolta *Adriányi János* dr. és *Rosinger József* dr. dobsinai orvosok.

Csordások összeütközése. Sajólénártalan folyó hó 15-én a kocsimában csaknem végzetes összeütközés volt *Balog István* és *Bárdos József* csordások között. Mindketten ittasok voltak. Állítólag *Bárdos* azért haragszik *Balogra*, mert a nagyobb csorda felügyelete ő reá van bízva, s afelett már sokszor összekülömböztek. Folyó hó 15-én aztán az összeszólalkozásnak súlyos következménye lett, mert *Bárdos Balog Istvánt* egy furkos bottal úgy fejbeütötte, hogy az összeesett s aztán kilencz súlyos szurási sebet ejtett a földön fetregő emberen, kinek vérvő sebeit az ott gyakorlatozó katonaság ezred-orvosa kötözte be, s aztán beszállították a hely-beli közkórházba.

A polgári olvasókör választmánya f. hó 15-én *Szabó József* m. elnöklésével ülést tartott, melynek legfontosabb tárgya a *K. Szabó József* pénztáros jelentése volt. Ebből sajnálattal vette tudomásul a vezetőség, hogy számosan vannak olyanok, kik több évre visszamenőleg hátralékban vannak a tagsági díjakkal. A választmány elhatározta, hogy ajánlott levélben felhívja a hátralékosokat arra, miszerint fizetési kötelezettségeiknek szeptember hó 15-ig annál inkább tegyenek eleget, mert a kik nem fizetik be a hátralékos tagdíjakat, azok nevét kifüggesztik a kör helyiségében s az illető a kör által nyújtandó szórakozásokban részt nem vehet mindaddig, míg fizetési kötelezettségének eleget nem tett.

Elhunyt cigányprimás. *Rácz Gyula* kassai cigányprimás, az itteni eredetű híres *Rácz-család* egyik kiváló tagja, élete javakorában elhunyt Csorbán. Még sokan emlékeznek a szép kis cigányfiúra, a ki az országos híres *Rácz* *Jano* bandájában, mint ennek közeli rokona szülőhelyén: városunkban vette kezébe a hegedűt és mikor *Jano* a gömőri gentry világ pusztulás idejének kezdetén egy jobb hazába, *Kassára* vándorolt, a szép *Gyula* gyerek már mint segédprimás követte mesterét és bandáját. *Jano* halála után ő vette át a banda vezetését és szintén meglehetősen hírnévre vergődött. Most azonban, még elég korán, jobb létre szenderült a szép *Tátrában*, hova évről-évre szerződötve volt a nyári idényre. Hulláját *Kassára* szállították, hol nagy temetés keretében adták meg neki a végtisztességet. Fájdalmasan örökítjük meg, hogy régi igazi gavallér urainkat is egymásután követik híres cigányaink is a halálba s így a régi gentryvel együtt pusztulóban van a vele hagyományosan összenőtt igazi magyar cigány faj is.

Villámcsapás. Mult kedden, f. hó 6-án csaknem végzetes szerencsétlenség történt *Almágy község* mellett a déteri határban. E napon délután óriási felhőszakadás vonult el e vidék felett s a *Braun Bertalan* tarlóján a zabot arató munkások az erdő szélére a fák alá húzódtak a zivatar elől. A villám az egyik fába óriási nagy dőre; kíséretében lecsapott s *Varga Bálint*, *Rácz Rudolf*, *Varga János*, *Tóth Bálint*, *Rácz Máli*, *Varga Borbála*, *Rácz Margit* és *Tóth Bálint* a villámcsapás által sújtva összeestek. Az utolsó három kivételével a többiek eszméletüket csakhamar visszanyerték, de *Varga Borbála*, *Rácz Margit* és *Tóth Bálint* olyan súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy ma is súlyos betegen fekszenek, különösen a *Tóth Bálint* sérülése súlyos, mert egész baloldala összeégett s a szerencsétlen 15 éves fiut f. hó 10-ikén beszállították a helybeli közkórházba.

Nyugtázás. Hálás köszönettel nyugtázzuk az ipartestületi nyugdíj egyesület „árva-alapja“ javára ujabban befolyt következő szives adományokat: *Singer S. Leóné* urnő 1 kor., *Czinke Istvánné* urnő 5 kor., *Rakottyai Lajosné* urnő gyűjtő-ívén: *Rakottyai Lajos* és neje 4 kor., dr. *Vályi Béláné* 4 kor., *Rakottyai Pál* 2 kor., *Győry János* 1 kor., *N. N.* és özv. *Szkaupil Jánosné* 60—60 fill.; *Koreny Pálné* urnő 5 kor., ifj. *Rábely Miklósné* urnő 3 kor., *Somogyi Kálmánné* urnő 1 kor., *Reinitz Zsigmondné* urnő 2 kor. Előzőleg nyugtázott összeg 716 kor. 67 fill. összesen: 745 kor. 87 fillér.

Id. Rábely Miklós, elnök.
Id. Rónay Gyula, titkár.

Szerkesztői üzenet.

R—1. Szliács fürdő. Epedve várjuk ígért tárczáját. Ezzel szemben mi sem maradhatunk adósok. Annak pedig rendkívül örülünk, hogy munkatársaink száma egy költői tollu bájos alakkal fog szaporodni.

Polg. fiu- és leányisk. Poprádon.

A Magas-Tátra alján. Egészséges vidék. A német szó könnyen elsajátítható. Uri családoknál méltányos ellátás. — Felvilágosítással szívesen szolgál az Igazgató. 7—7

Tanulóul.

egy 13—14 éves fiu — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul**; továbbá egy másik 13—14 éves fiu — ki írni és olvasni tud — **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **id. Rábely Miklós és Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyvkötészetébe.

Kiadó üzlethelyiség és több magánlakás.

A város legforgalmasabb helyén, a főter közelében, **II. Rákóczi Ferencz u. 10. szám** alatt levő teljesen ujonnan épült sarok emeletes épületben egy üzlethelyiség raktárral együtt kiadó; továbbá ugyanott: a mai kor igényeinek megfelelő, vízvezetékekkel ellátott **egy 4 szobás és két 3 szobás lakás** mellékhelyiségeivel együtt **november hó 1-től** bérbeadó.

Értekezhetni lehet: 4—*

LIPTHAY LÁSZLÓ tulajdonossal.

Hirdetmény.

2199. sz. — A Nagyméltóságú magy. kir. Keresked. Miniszter ur folyó évi 56722/III. sz. alatt kelt leiratával elrendelte, hogy a **Rimaszombat poltári h. é. vasut mentén Osgyán községbeli telekkönyvbeli ingatlanoknak** a bemutatott tervek szerint szükséges kisajátítási eljárás foganatba vétessék, midőn köztudomásra hozom, hogy ezen az 1881. évi XLI. t. cz. 33. és következő §-ain alapuló eljárás vezetésére a vármegyei közigazgatási bizottság 2199/912. sz. határozatával én alólírott bizattam meg s hogy a vezetésem alá helyezett bizottság eljárását Osgyán község közházánál folyó évi **szeptember hó 3-án délelőtt 9 órakor** kezdi meg;

továbbá felhívom figyelmét a közönségnek arra, miszerint a kiküldött bizottság a kisajátítási törvény 34. §. értelmében a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekelték közül a tárgyaláson senki meg nem jelenik; felhívom az érdekeltség összes tagjait, hogy a kitűzött tárgyalási helyen és időben megjelenni s a tárgyalásban részt venni saját érdekében álló feladatának ismerje.

Gömör- és Kishontvármegye közigazgatási bizottsága nevében

Rimaszombat, 1912. augusztus 12-én.

Lukács s. k. alispán,

1—3 mint a kiküldött bizottság elnöke.

ELADÓ EMELETES HÁZ.

Rimaszombatban **Kossuth-u. 24. sz.** ház, melynek földszintjén **két bolthe-lyiség** és egy lakás, az emeleten pedig egy 4 szobás lakás van, a hozzátartozó mindentféle mellékhelyiségekkel szabad kézből eladó. — A vételár- és feltételek felől értekezni lehet ugyanott **Gondkievits Ferenczné** tulajdonossal. 2—*

Ajánlkozás.

Volt tanító leánya (20 éves), a ki a varrás, kézimunka és a házi teendőkből is teljes jártassággal bír, ajánlkozik uriházhoz **házi kis-asszonynak, nevelőnőnek** vagy **első szobaleánynak**. — Ajánlatok kéretnek — a fizetés megjelölésével — augusztus végeig **Wregyik Aranka Ujantálvölgy** (u. p. Rimakokova) czimre küldeni.

Bérbeadó korcsma.

Pusztavasváron (Ózd mellett), egy igen jó forgalmu **korcsma** — előhaladott magas kor miatt — **szeptember 15-étől kezdődőleg** bérbe kiadó, esetleg **csaposnak** is átadandó. — Bérelni szándékozók értekezhetnek a tulajdonos:

Klein Mártonnal

Pusztavasvár, :: (Ózd mellett).

JELLENLEG
LEJÓBB TAKAREKTÜZHELYEKET
GYÁRTVA

HLOZEK JÁNOS CÉG
RIMASZOMBAT

ANYAGMEGTAKARITÁS NAGY

KEPES ARJÉGYZEK

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Jelentés.

Mélyen tisztelt Nagyságos asszony!

Van szerencsénk Nagyságodnak szives tudomására hozni, hogy **Rimaszomban a Szijjártó-utca 25-ik szám alatt** teljesen ujonnan berendezett **női divatszalonunkban**

készítünk háziipari uton előállított egyszerű és díszesebb **kosztümöket, blouzokat, aljakat, alkalmi toaletteket, női- és gyermek divat-kalapokat**, mindennemű **kézimunkákat**, u. m.: divatos himzéseket, illetve alkalmi ajándékoknak megfelelő tárgyakat. Azonkívül megrendelhetők minden fehérneműek, kelengyék saját háziipari vállalatunknál.

Jelen háziiparunk célja: lehetőleg tanítani a tanulás iránt érdeklődő hölgyeket oly munkára, melyet később otthon is végezhesen.

Ezek után tisztelettel kérjük a Nagyságos asszonyt, hogy bennünket megrendeléseivel megtisztelni kegyeskedjen.

Főtörekvésünk leendő, hogy a megrendelések a legpontosabb és legizlésebb kivitelben előállíttassanak.

Legnagyobb szerencsénknek fogjuk tartani, ha a Nagyságos asszony pártfogását megnyerhetjük.

Megvagyunk róla győződve, hogy egy próba-rendelés után nagyobb megrendelésben is lesz szerencsénk.

Vidéki megrendelések blouz és alj hosszának megadása alapján készíttetnek.

A Nagyságos asszony szives pártfogását kérve, maradunk legmélyebb tisztelettel:

BALLÁS JOLÁN és ETELKA.

Ugyanitt tanulóleányok felvétetnek. 1-3

ISKOLAKÖNYVEK

ódon és új állapotban; továbbá mindenféle

iskolai szerek nagy választékban kaphatók:

Ifj. Rábely Miklós

könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 20.

Iskolakönyvek jutányos áron azonnal beköttenek.

A HUNGÁRIA

Általános BIZTOSÍTÓ Részvénytársaság Rimaszombati Főügynöksége
a Rimaszombati Takarékpénztár Részv.-Társ.-nál.

Részvénytőke: 6.000,000 K.

Elnök: Gróf KÁROLYI IMRE.

Alelnökök: malomszegi ELEK PÁL, Br. FEJÉRVÁRY IMRE.

A választmány elnöke: Gróf TISZA KÁLMÁN.

Felvesz: Tűz-, Élet-, Baleset-, Szavatossági-,
Betöréses-lopás-, Jég-, Üveg- és Állatbiztosításokat.

Olcsó díjak!

Modern feltételek!

Kartellen kívül!

1-5